

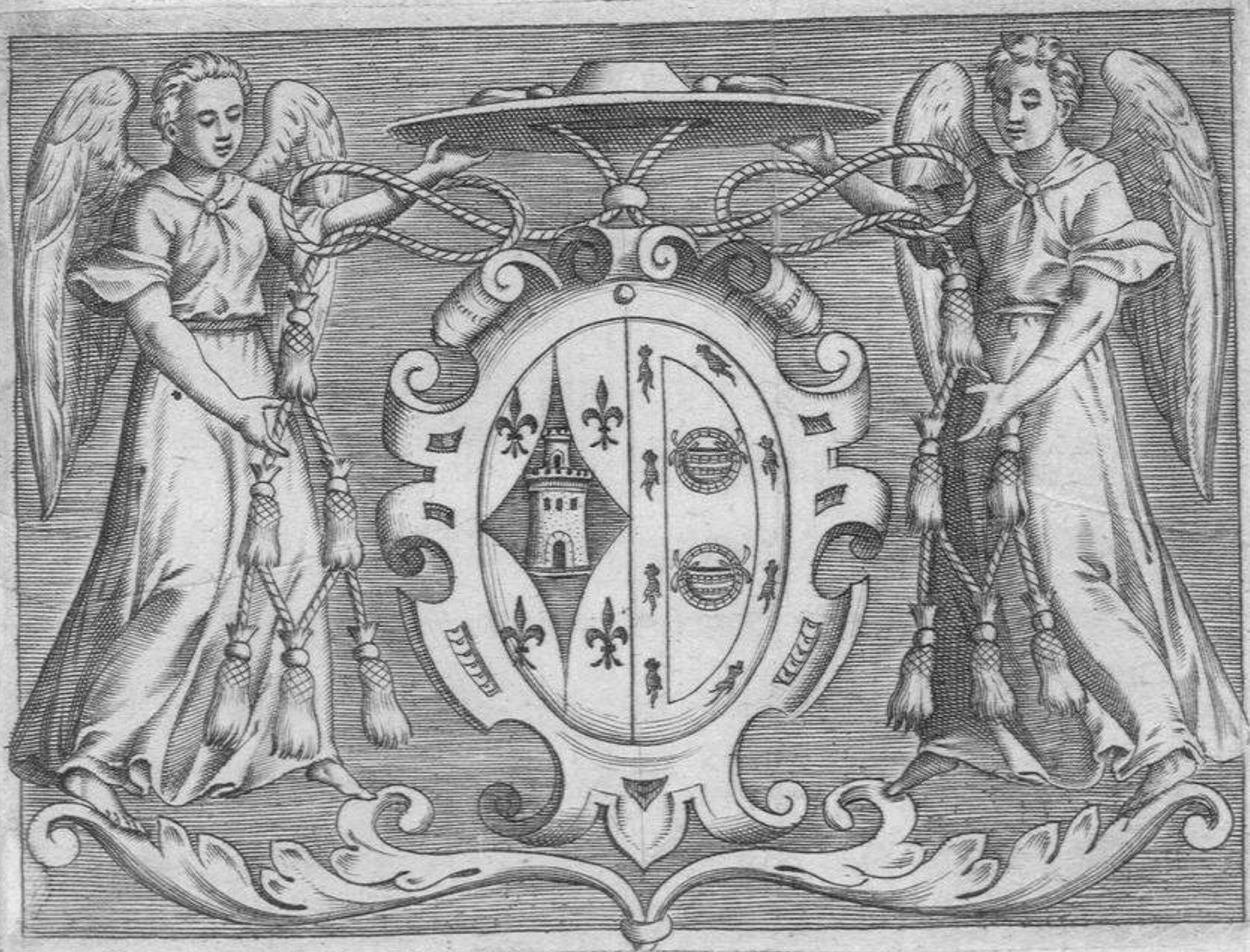
ORATIO

MI. MI.
IN EXEQUIIS ILL. ET REV. D. D.
PETRI CARD. DEZAE
EPISCOPI ALBANEN.
ET HISPANIÆ PROTECTORIS.

A FRANCISCO CABRERA MORALE
S. D. N. CLEMENTIS Papæ VIII. Acolytho,
& eiusdem Cardinalis Theologo.

Habita

AD SACRVM S. R. E. CARDIN. COLLEGIVM,
in Ecclesia S. Laurentij in Lucina die septima
Octobris anno Iubilaei 1600.

ROMAE,
Apud Stephanum Paulinum. M. DC.
SUPERIORVM PERMISSV.

ORATIO

M I.

M I.

IN EXEQVIIS ILL. ET REV. D. D.

PETRI CARD. DEZAE

EPISCOPI ALBANEN.

ET HISPANIÆ PROTECTORIS.

A FRANCISCO CABRERA MORALE

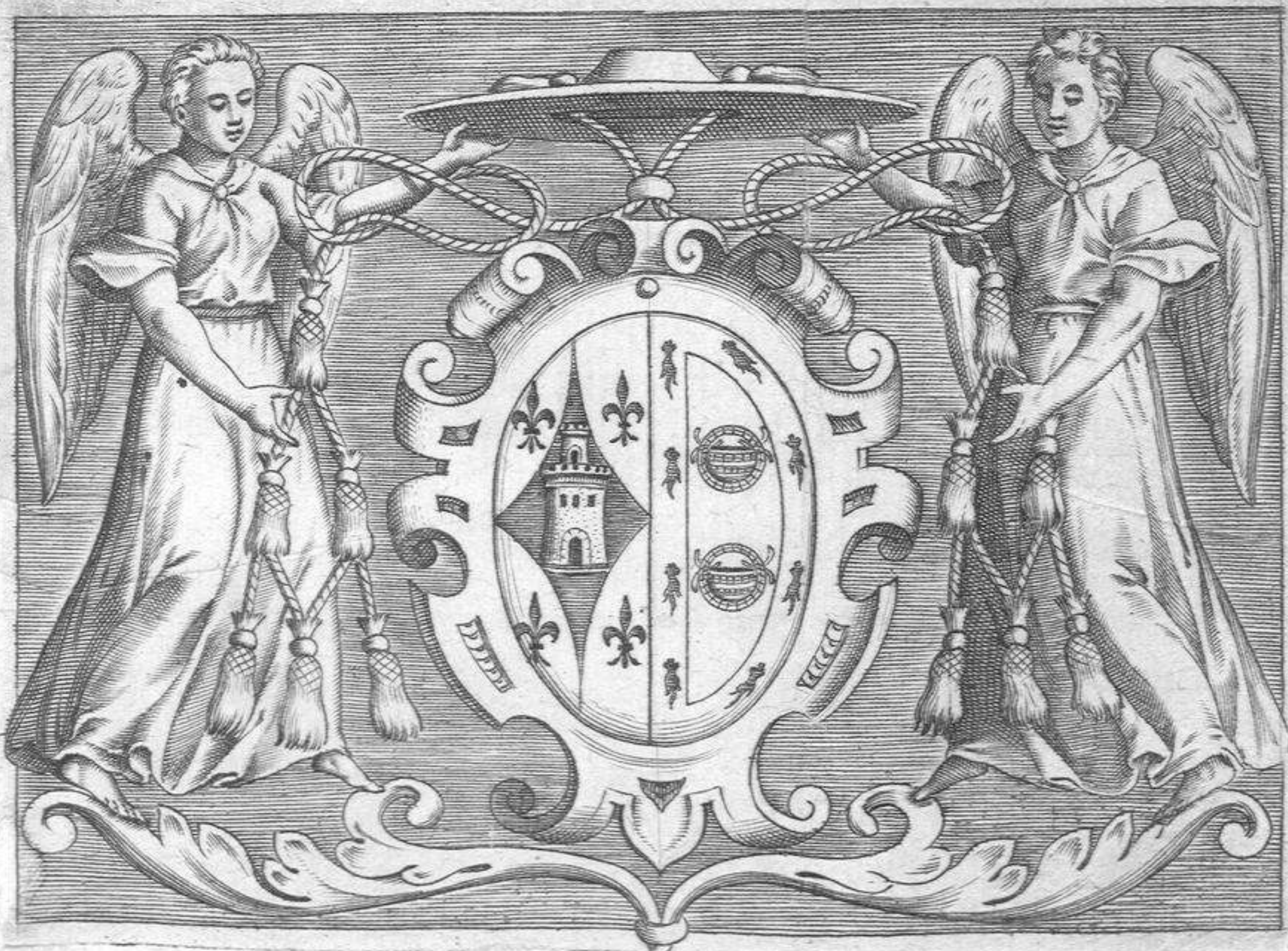
S. D. N. CLEMENTIS Papæ VIII. Acolytho,
& eiusdem Cardinalis Theologo.

Habita

AD SACRVM S. R. E. CARDIN. COLLEGIVM,

in Ecclesia S. Laurentij in Lucina die septima

Octobris anno Iubilaei 1600.

ROMAE;

Apud Stephanum Paulinum. M. DC.

SUPERIORVM PERMISSV.

ORATIO

IN EXEQUIIS REV. D. D.

PETRI CARD. DEZAE

EPISCOPI ALBANEN.

ET HISPAE PROTECTORIS

A FRANCISCO CARRERA MORALE

S. D. N. GREGORII PAPIE VI. M. Acolythis

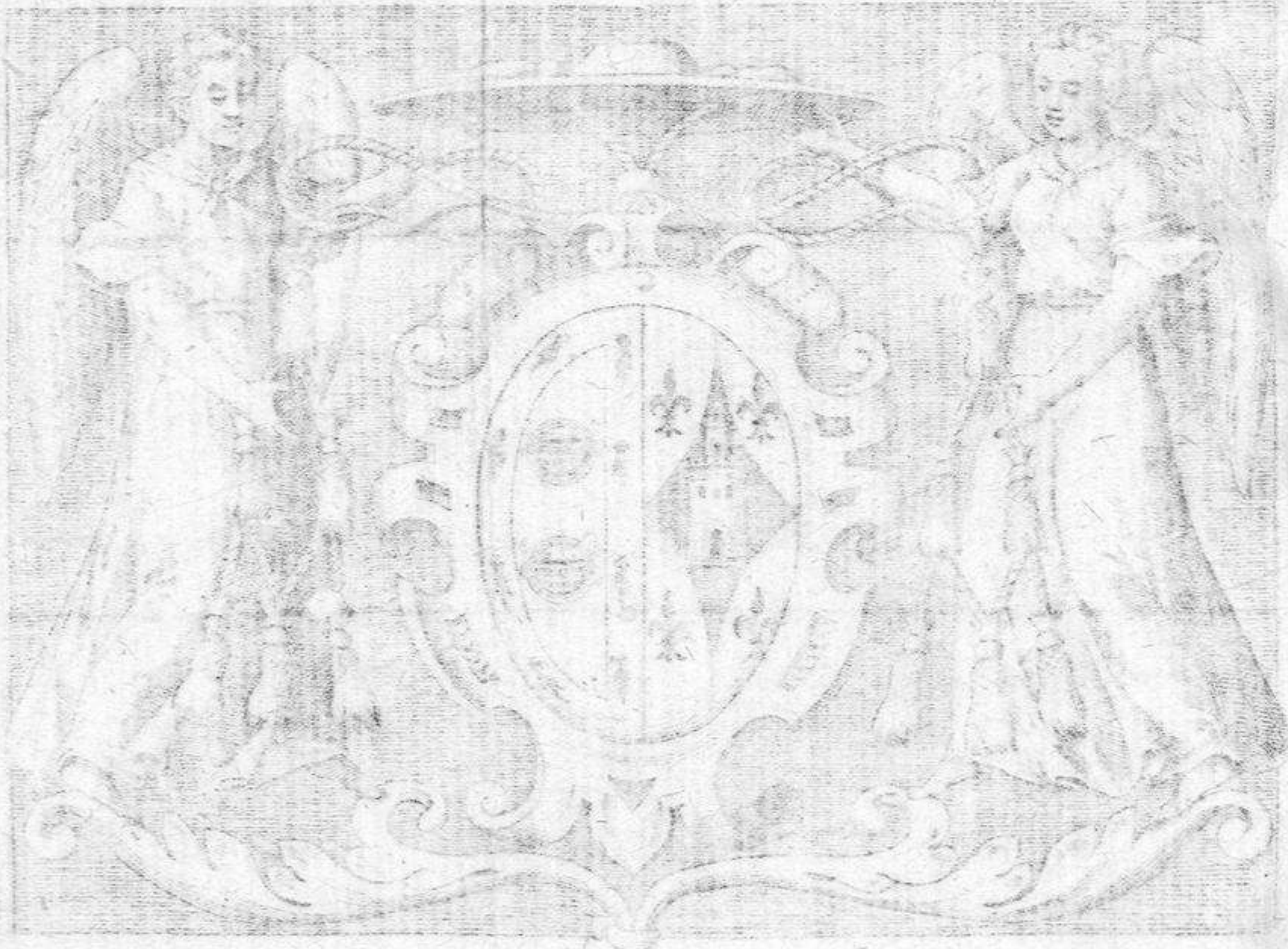
& eiusdem Cardinalis theologo.

ROMAE

AD SACRUM S. R. E. S. C. COLLEGIUM

in Ecclesia Metropolitana in festo die septima

Calendas Junias 1800.

L. O. M. A. E.

Apud Stephannum Pashamum. M. DC.

SVPERIORVM PERMISSV.

PLVRIMVM ILLVSTRI

ET ORNATISS. VIRO.

D. PETRO DEZAE,

OPPIDORVM VILLAGVERII, ET
FONTIS SAMBVCI DOMINO.

AMPLISS. CARD. DEZAE EX FRATRE NEPOTI
ET EX ASSE HAEREDI DIGNISSIMO

FRANCISCVS CABRERA MORALES

Hispanus, patriâ Brocensis, in publico Salmanti-
cę Gymnasio quondam Gręcæ linguę &
eloquentiæ Cathedraticus. Sa-
lutem, & foelicitatem
precatur .

*V*M letum de tuis (Petre
nobilissime) & Aldonza à
Deza, & Aquila lectissima
Heroina nuptijs meditabar
Epithalamium; ecce humana-
rum rerum vicissitudo, qua so-
let (ut ait Horatius) superbos vertere fune-
ribus triumphos, mastissimum, extinctio Decia
familia clarissimo lumine, cõdere coegit Epita-
phium . Lugubre sanè officium, sed mortuis ad
amoris significationem debitum, vivis ad leuã-
dum luctum utile, & Deciorum genti ad poste-

A

rita

²
ritatis gloriam, necessarium. Nam marmo-
ribus excitatas moles, Ægyptias Pyramides, at
que aere vacuo mausolea pendentia, imber e-
dax, Aquilo impotens, annorum series, &
fuga temporum deruit; sola immortalis ingenij
memoria, aere perennius monumentum est. Id,
quantum assequi dicendo potui, Cardinali præ-
stantissimo, & patrono mihi charissimo, presen-
te S. R. E. Card. Senatu, hac oratione ad S.
Laurentij in Lucina sacram edem habita,
præstiti; quam typis mandari prohibebat ora-
toris exilitas, sed contra iubet argumenti di-
gnitas, & flagitantium autoritas. Vix enim
dici potest, quanta in purpuratis Patribus ad
Cardinalis Deza laudes audiendas attentio,
quantus excellentium virtutum commemora-
tioni, cõmunis annuentium assensus extiterit;
quem inter dicendum quum animadverterem,
voluptati quidem illa omnium auditorum be-
neuolentia, sed mihi mea dolori erat inopia,
quòd tanti Principis factis, presens non equa-
retur oratio. Quoniam (ut doctè scripsit Cris-
pus) eorum, qui fecere virtutes, tanta habetur
merita, quantum ea potuere, extollere præcla-
ra ingenia. Sed qualiscunq; hac nostra oratio
est,

3

est, materia potius excellentia, et splendore, quam eloquentia, aut venustate dicentis, omnibus gratiosa & optabilis fuit. Ergo in lucem proferenda, tibi potissimum, non modo fortunarum omnium, sed earum, quas in tanto Principe amissimus, virtutum heredi dicabitur. Preterea, iam inde quum Academia Salmanticensis Rector eras (qui Magistratus non nisi Principibus viris, & summo loco natis deferri consuevit) Te mearum in literis vigiliarum Mecenatem agnosco, qui me, Græcæ linguæ & eloquentiæ relictis tuo hortatu Cathedris, bona spe plenum, tecum Romam appropere iussisti. Qua in Urbe, patris tui Card. amplissimi familia statim adscriptus, per annos octo, præter alia literarum monumeta, quæ illius iussu composui, de bello Granatensi, & Maurorum rebellione condidi Latinam historiam, quæ, ut in lucem prodeat, te unum expectabit auctorem. Quippè rerum, quæ illic narrantur, maxima pars Decia virtute gestarum, Tibi perpetuam laudem, & singulare posteris tuis afferret ornamentum. Interim hoc accipe luctuosum munus, & postquam meum oculis lustraveris elogium, tuum quoque adicies, crebris

⁴
sermonibus patrum tuum celebrabis, & assi-
dua tibi illum representabis recordatione. Nō
enim lacrymis tantū, & fletu, sed multō magis
laudatione, et cōmemoratione virtutū, quibus
florere, defuncti coluntur. Non tamen ego,
ne ex toto mœreas, exigo, sed ut modum teneas,
qui pia mentis, non emot & videatur. Cogita il-
lius in rebus agendis solertiam, in exequendis
industriam, in expetendis, aut fugiendis volu-
ptatibus temperantiam, in aduersis patien-
tiam, in periculis fortitudinem: cogita deniq̃
illum plenum honestatis, officij, & religionis;
quas omnes virtutes, ad tuam, & posterorum
gloriam, ad solatium, & imitationem, tibi-
met ipse, ac tuis commemorabis. Bene vale,
Roma, die 13. Octobris, anno Jubilæi 1600.

ORA-

ORATIO.

QVAM olim Hieremias capiti suo aquam, & lacrymarum fontem suis dari oculis precabatur (Cardinales Amplissimi) non immeritò in re nobis omnibus adeo lugubri, & Christianæ Reipubl. luctuosa exoptare nunc videar, non vt plorem (sicut idem Hieremias ait) interfectos filiaè populi sui, nec vt David, perfidum Regem, vel rebellem filium; sed vt plorem indefessum Ecclesiæ propugnatores, acerrimum Fidei vindicem, amantem æquitatis Principem; vt plorem innocentiam, pietatem, iustitiam, prudentiam, omnesque pariter in vnus PETRI CARD. DEZAE obitu defecisse virtutes, ob quarum excellentiam, ille omnino mori non debuisse videbatur. Hæc, & alia dum ipse reputo, ac noctes, & dies cogito, assiduis mihi lacrymis ora complentur, occupata faucibus hæret vox, conantem rursus erumpere singultus intercipit, & obrutus nimio dolore animus, rerum ordine, & dicendi robore destituitur, & languescere cogitur. Sed imponendus dolori est modus, & imperandum affectui præceptis virtutum, & spe immortalitatis erecto, quam nobis ille attu-

lit, qui dum occiditur, vires mortis eneruans mortem intulit morti, ante cuius aduentum Abraham apud inferos, post cuius effusum sanguinem latro in Paradyso; ex cuius Euangelica luce, quod Pythagorici de animorum perpetuitate somniarunt, (quos ex vniuersa mente diuina putabant delibatos,) quod ipse Socrates Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, extremo suæ vitæ die, quod tandem Plato, & alij disputarunt, hoc ipsum iam Indus, Persa, Gothus, Ægyptius philosophatur, atque omnibus vna vox Christus est, cuius virtute non iam mors, sed vita; non extinctio, sed tranquillitas, & somnus; non amissio, sed Christiani bene morientis ad cæleste regnum admissio, & commutatio est. Quare sicut quondam Moyse, Aarone, & Iacob, atque post Christi Euangelium ipsi quoque Stephano, non quidem in consternatione lugentium, nec in exanimi collacrymantium mærore, sed in ipsa pompa funeris, magnus fuit planctus exhibitus; sic etiam nos hodierna die, hisce sepulcralibus facibus, hac cænotaphij mole, hoc lugubri Ecclesiæ cantu, atratis vndique parietibus, hac noua, & mæsta vestri confessus forma, iustè quidem facere videbimur, si viro iusto solemnia iusta soluamus. Hæc propter à lamentatione ad Panegyricum mihi est oratio reuocanda, vt amplissimas Cardinalis Deza mortui laudes breuiter audiatis, cuius viuentis eximijs virtutibus vos ipsi lætari, & gloriari solebatis. Tanta enim honestatis, & veræ virtutis vis est, vt fieri nequaquam possit, quin illa, dum in viris præstantibus cernitur, & mox fugiens, & absens desideratur, ab omnibus, qui rectè sentiunt, diligatur, colatur, nobilitetur.

Verumtamen quid primum ex tot tantisque ornamentis persequar? An genus nobile prædicem? sed virtus inclyta præualet. Inauditam ne iuris scientiam laudibus efferam? sed rerum gestarum prænitent gloria. Modestiam, & morum facilitatem extollam? sed maior est iustitiæ, & integritatis ardor. Referam ne cogitata sapienter, & dicta eleganter? sed vincunt cœpta fortiter, & peracta feliciter. Ne igitur multitudo, & excellentia rerum tollat, indicendo, & in audiendo, perspicuitatem, Rhetorum vestigijs insistentes, veterem laudandi morem sequamur. Decia, & Guzmanæ stirpis nobilibus apprimè parentibus, Antonio scilicet de Deza, & Beatrice Guzmanæ procreatus Petrus Cardinalis Deza, ea originis vetustate, eo generis splendore, iisque honorum titulis honestatur, vt si more veterum, publico in funere, auitæ, patriæque imagines præferendæ,

& collocandæ forent, in his nostri Cardinalis exequijs, excellentium bello, & toga Heròum, Comitum, Ducum, & Regum statuas intueri, & quod magis est, magni Patriarchæ sancti Domini Decio, & Guzmano sanguine geniti sanctitatem suspicere, & admirari possemus. Nam sancti Domini pater Felix Guzmanus, mater verò, vt quibusdam placet auctoribus, Ioanna de Deza fuit, quam alij Dezam appellarunt.

Prælucèret inter Decios omnes, bello potens, & antiquitate longæuus Brutus Decius, qui, Roma in Hispaniam profectus, illam proninciæ partem, quæ Gallecia dicitur, 60. millibus indigenarum occisis, anno 134. ante Christi aduentum ocupauit; ex cuius Decio nomine vallis Decia, & Transdecia, nostra adhuc ætate, nuncupantur, vbi natale Deciorum solum, & antiquissima eiusdem gentis cum arce domus est, quæ vtrique valli ius olim dicens, liberum in omnes exercebat imperium. Emineret post annum à Bruto Decio 385, Romanorum Imperator Decius, qui Tarraconensi in prouincia, Decia vrbis, quam nunc Dezam vocamus, conditor fertur, cui Decios nostros seu Dezas cognomento, & origine coniunctos quorundam historiæ testantur. Fulgèret maiorum imitator optimus abhinc annis quatercentis, affinitate Regia, & Marte conspicuus Gometius Enrriqus Deza, qui Ferdinandi Lusitaniæ Regis nepti, & Alphonsi Hispaniæ Imperatoris pronepti Maria vxore ducta, eidem Ferdinando aduersus Mauros, Bethico in prælio fortiter militauit. Nec minor parente Didacus Gometius Deza, militarem sancti Ioannis Hierosolymitani togam indutus, & eiusdem militiae magistratu, quem Prioratum appellant, insignitus, Magnus Prior coruscaret. Spectaretur in hoc funere Alphonsus Deza, qui, relicto Galleciæ natali solo, in Lusitaniam veniens, vt fidem inuiolatam Petro Castellæ Regi tueretur, cum Sarriæ, & Carpij Marchionibus, atque Lemorum Comitibus, tam vitæ, quam Martis pericula subiit, cuius virtus, & fortitudo eò meritorum peruenit, vt Lusitaniæ Regibus gens Decia sanguine iungeretur. Alphonso Ferdinandus Deza, eiusdem filius succederet, paternæ virtutis æmulus, & Deciorum Taurum incolentium antor, qui Beatricem Ferdinandi Lusitaniæ Regis filiam, vt Ioanni primo Castellæ Regi nuberet, honoris ergo comitatus, in vrbe Tauro habitare ab hinc annis plus ducentis incepit, vbi eadem Regina Beatrix, Deciorum affinis tumultata est. Nec minus decorus (vt alios interim fileam) inter tot armatos viros,
togam

togam indutus cerneretur V. I. peritissimus Didacus de Deza, Apostolici Palatii Auditor, cuius adhuc prudentissima responsa circumferuntur. Sed quantum hoc funus alterius Didaci Archiepiscopi Hispalensis Deza, eruditissimis theologiae monumentis, & claris facinoribus fulgens imago decoraret! Hic doctrina, & sanctitate insignis, praeter monasterium sancti Dominici, quod Regium vocant, in vrbe Tauro aedificijs, & celebri claustro amplificatum, Collegium cum amplo coenobio Hispali condidit, vbi Dominicanus Ordo, quem ipse Deza fuerat ingressus, philosophiam, & theologiam, ex ipsius instituto cum admirabili studiosorum augmento proficitur. Quid verò de Guzmanae familiae stemmatibus, & honorum amplitudine referam, ex qua tres praestantissima foeminae potentissimos Portugalliae, Algaruorum, Legionis, & Castellae Reges protulerunt? Nam Ximena Nunnez Guzmanae ex Rege Alphonso 6. Teressam filiam genuit, quae nubens Henrico, prodote, Lusitaniae regnum accepit. Altera nomine Maior ex Rege Alphonso, qui cognominabatur Sapiens, Beatricem peperit, quae Alphonso 3. Lusitaniae Regi 5. matrimonio locata, Algaruorum Regina salutatur. Tertia Leonora Guzmanae, ex Alphonso undecimo Enriquum 2. Legionis, & Castellae Regem felici edidit partu; ex quo perennis adhuc, & felicissima Hispaniae Regum series effloruit. Haec est paterni, & materni generis in hoc magno Cardinale nobilitas, hic maiorum splendor, hoc natalium ornamentum; quibus ille longè aliam maiorem, quam veram philosophi putant, à sapientia, & virtute manantem nobilitatem adiunxit. Nam si viri nobiles maiorum suorum res gestas non imitentur, huiusmodi nobilitatem, iure optimo Diogenes malitiae, & ignaviae velamen appellabat; nullumque discrimen, inter baiulum, & Alcibiadem summo loco natum virum, Socrates esse dicebat, si virtus abesset. Hanc, quamvis ab aetatis suae anno septimo, quo literis coepit incumbere, Herculeo quodam supercilio, spreto voluptatum illecebris, fuerit DEZA sectatus, nihil tamen nunc de illius adhuc pueri clarissima indole, nihil de adolescentis ingenio, nihil de benè morata iuuentute, de studiorum prouentu, de magisterij gloria dicam, quum aetatis suae annum agens vigesimum, ad ostentandam ingenij aciem, ex Academiae Salmanticensis more, Pontificij iuris laurea insignitus, & paulò post Licentiae gradu, Caesareo in iure honestatus, sacras, ciuilesque leges, bis, & interdum ter: indie, vnius horae spatio, memoriter interpretabatur. Nam si (vt ait Cicero)

ro)omnis virtutis laus in actione consistit, à qua propter veri inuestigandi studium abduci, contra officium idem censet; relictis Gymnasij honoribus, quos ante, & post purpuram gesserit magistratus, in quibus egregium, & stabile ingenium, eximiam què doctrinam mirabiliter expressit, breuiter perstringere cōsentaneum est. In primis, anno ætatis suæ 27. in S. Bartholomæi Collegium, quod in eadem Salmanticēsi Academia est insigne, cooptatus, Iudex Metropolitanus ab Archiepiscopo Compostellano cōstitutus, per annos octo, varijs, & amplis Diæcesibus ita ius dixit, vt ab Imperatore Carolo V. cui semper charissimus fuit, Valli soletani Consilij Auditor legeretur.

Quo munere, dum singulari iurisprudentiæ, & probitatis cū laude perfungitur, Paulo I III. Pont. Max. Calatraue in Ecclesia Toletana Archidiaconus creatur, & post annos sex, a Philippo II. Hispaniæ Rege Catholico, supremæ in Curia Regia Inquisitionis Auditor postulatus, Apostolicæ Bullæ, quæ Cruciatam vocant, Quæstor, vel, vt vulgari vtar nomine, Commissarius eligitur. Mensibus viginti septem ab obtento Inquisitoris officio peractis, habito sapiētium Senatu, in quo de Maurorū instaurandis moribus, qui Christi fidem receperant, actū fuit, cui etiam consilio DEZA interfuerat, eum quamuis recusantem, idem Rex totius Regni Granatensis Præsidentem nominauit. Quo in Magistratu deferendo Philippus magnam iudicij, & prudentiæ laudem, hic verò in excusando, non minorem modestiæ, & incredibilem sui nominis gloriam, Rempub. postea benè gerendo, consecutus est. Optauerant iam pridem Hispaniæ Reges, ad extirpandos Maurorum ritus, & totam Prouinciam Granatensem in officio continendā, pias quasdam ibidem promulgare sanctiones, quas tamen, ne Mauri rebellarent, per annos quadraginta publicare intermiserant, donec vir tantus ad omnia solers Granatam veniens, & magna omnium gratulatione exceptus, Hispaniæ Regibus cōcepta vota perfecit, omnibus Mauris non minus metu cōsternatis, quā admiratione defixis. Quæ res eò Philippo gratior, & iucundior fuit, quò magis optata, & à pluribus frustra tētata fuerat: vnde non potuit non singularem Præsidentis sapientiam, & constantem despecti periculi fortitudinem probare, & verbis extollere. Sed profectò illa, qua DEZA floruit prestantis animi magnitudo, postquam Mauricæ rebellionis erupit incendium,

B se mul-

se multò magis explicuit, quippe Mauris in arma surgentibus & ciuitate metu pallente, suadenti fugã Senatui, ac iustitium postulanti tanquam alter Attilius Regulus mortis contẽptor vehemẽter obstitit, & quã pulchrũ esset pro Deo, pro Rege, proq. patria fortiter mori, graui edisserens oratione, labantes Patres firmavit, & à fuga deterruit. Quã vna Præsidis alacritas, & timoris expers sententia Granatam, ne à Mauris caperetur, vt ipsi hostes bello iam confecto fatebantur, seruauit. Quã obrem, postquam Ioannes ab Austria Granatensi bello præfuerat, qui constantiam, & fortitudinem Præsidis in primis memorabilem prædicabat, quòd in tanto periculo vir togatus, & ferè nullis septus auxilijs, urbem Granatam, vel tribunalis officia nõ deseruisset, supremus eiusdẽ belli Dux ab eodem Rege constituitur DEZA, & quòd nemini superiorum Ducum fuerat concessum, Regiæ potestatis Vicarius declaratur. Quòd autem tam aureum flumen ingenij, quã dicendi vis, aut copia tanta reperiri poterit, quã solertissimi Præsidis vigilantiã, diligentissimi Ducis industriam, prudentissimi Vicarij moderationem, atq. iustitiam valeat exæquare narrando? Te Prouincia Granatensis appello, quã vno DEZA autore, ab hostium immanibus insidijs erepta, à seditione, & tumultu pacata, à metu ad securitatem traducta, & feliciter instaurata fuisti. Gloriaris, depulsis Mahometanæ gentis erroribus, verum Christianæ Religionis cultum, & sanctas tibi cerimonias restitutas? Restituit DEZA. Gratularis, inter dolũ, & apertam vim, districtosq. Maurorum gladios, fortunas, vitam & libertatem tibi retentam? Retinuit DEZA. Letaris domesticos hostes, non solũ finibus tuis, verũ vniuersæ Hispaniæ, seruitutem, & necem intentantes fuisse depressos, & tota Prouincia exturbatos? depressit, & exturbabit DEZA. Hoc igitur DECIÆ genti debebit Hispania, quòd PETRVS DEZA Sarracenos, Didacus autem Deza Archiepiscopus Hispalensis Iudæos omnes in Hispania oppresserit, afflixerit, profligaauerit.

Fine rebus bellicis imposito, post annos vndecim, quibus Granatensis Regni clauum tenuerat, Vallisoletani Consilij Præsides legitur, & paulò post, tot clarorum facinorum, & tantarũ virtutum ergo, à Gregorio xij. Pont. Max. atque optimo, supplicatẽ Philippo Rege Catholico, inter Presbyteros Cardinales purpurã decoratur, quam iam illi antea Pius Quintus, rogante

Ioanne

Ioanne ab Austria, destinauerat. Presbyter igitur Cardinalis creatus in Urbem iam Sexagenarius peruēnit, in qua supra annos viginti, continuo temporis spatio commoratus, quanto in honore, atque gratia apud ipsum Gregorium, cæterosque deinceps Rom. Pontifices, & hunc vestrum Ordinem semper habitus fuerit, vos (Cardinales amplissimi,) testor, qui vidistis venerabile illū senē laboribus infractū, officio semper intentum, Reipub. addictum, & Catholicæ Ecclesiæ utilitatibus excubantem. Vidistis octogenarium hominem frequentare Senatum, Sacris omnibus adesse Pontificijs, nulli vnquam publico abesse Consilio, varijs Congregationibus, siue Concilij Tridentini, siue Iurisdictionum sub Gregorio, siue Sanctæ Inquisitionis sub Sixto Quinto, alijsque Romanis Pontificibus tanta interesse assiduitate, vt robustioribus, eius perseuerantia, & sollicitudo esset exemplo; & nemini non, admirationi eius virtus, doctrina, religio, & integritas haberetur. Quod si omnis vitæ honestas in officio excolendo sita est, & in negligendo turpitudine, quantus DEZAE splendor, quanta ve gloria erit, quæ nulla vnquam ab honestis muneribus, & Reipub. negocijs voluptas abduxit, nullus labor absteruit, nulla gratia deflexit, nullum discrimē auertit? Cuius actionibus, dictis, atque consilijs mira inerat grauitas, incorrupta, æquitas, illibata fides, tantus verò modus, decorè, & cum dignitate omnia administrantis, vt nihil ex libidine, nihil ex casu aut intemperanter suis in opinionibus, vel factis cogitaret. Nec mirum; nam quum præclaris artibus adolescentiam suam instruxisset, mediam ætatem laboribus roborasset, & eisdem perfecisset senilem, senectus eius ætate fiebat doctior, vsu certior, temporis processu sapientior, & omnium admiratione gloriosior. Ita mysticam illam Davidis Sunamitidem amplexus, minimè patiebatur veterem sibi frigere sapientiã, immo, si quando per negocia publica vacabat, tanquam alter Solon, addicens semper aliquid senescebat. Quod vt commodiùs ageret, prisco Romanorum more, vt Scipio Africanus Ennium Poetam, & Polybium Historicum, Luculli, & Hortensij Archiam Poetam CN. Pompeius Lenæum libertum, Augustus Cæsar Apollonium, Cicerones Cratippum philosophum; ita ille doctum aliquem virum, diuersarum rerum eruditione florentem domi habere consuevit, & neminem non, doctrinæ opinione comendabilem, mēsa & alloquio comiter excipere, vt eorum sermonibus, tanquam quibusdam sapientiæ, & studij pabulis, vberem adhuc in senio

memoriam augeret, animumque reficeret. Ad hoc ego munus, quamuis tanto impar oneri, ex Academia Salmanticensi, vbi publico fungebar magisterio, accersitus, per annos octo, eius acumen ingenij, doctrinae vbertatem, & sanctitatem morum ita mirabar, vt si de V. I. scientia loqueretur, (qua mirabiliter, pollebat) Iurifconsultissimus, si de eloquentia disertissimus, si de Repub. regenda maximè prudens, si de sacrarum rerum mysterijs mirè religiosus videretur. Hæc illius erant curricula mentis, hæc solertis animi exercitationes, quibus intentum tanquam arcum animum habens, vsque ad extremum vitæ spiritum nunquam senectuti succubuit, & corpore quidem senex, animo nunquam fuit. Hinc omne curriculum ætatis, atq; industriae suæ, in gymnasijs, in Magistratibus, in Foro, in Curia Regum, siue Pontificum, versanti, & inter dignas optimo Principe curas viuenti non intelligebatur, quando senectus obreperet, atque ita sensim sine sensu, eius ætas fenescibat, quæ solito veteris in potu, & cibo temperantiæ, & in omnibus voluptatibus continentia præsidio munita, non tam morborum impetu frangenda, quam felici quadam diuturnitate extinguenda videbatur? At, proh dolor! columen nostrum inuasit mors, Reipub. lumen extinxit, bonorum asyllum deiecit, & nostrum decus, patriæq; gloriam obscurauit. Lugeat tam acerbam diem genitrix tanti Heròis Hispalis, lugeat alitrix ciuitas Taurus, lugeat magistra Salmantica, lugeat Granata Præsidem, Ducem, Liberatorem, lugeat Pincia sui Auditorem, & Principem Senatus, lugeat Roma Patrem, Alba Episcopum, & suum vniuersa Hispania Protectorem lugeat. Quas autem & nos huic maestissimo funeri lacrymas, quos gemitus, quæ lamenta debemus? qui intra eius augustissimos Lares tandiu viximus, qui eius præsidio defensi, & autoritate honestati fuimus; quos ille viuens quum verè dilexisset, Christum imitatus in finem ita dilexit, vt quosdam nostrum annuis redditibus, omnes verò familiae suæ, tam Italos, quam Hispanos, ad numerum 34. perpetuis vitæ alimentis ex testamento legatis recreauerit. O veram, & inauditam Principis liberalitatem! O beneuolentissimi parentis munificentiam omnium Rhetorum linguis, & prædicatione dignissimam! Cur inuida mors tali viro manus iniecit? cur præsidium nostrum expugnasti? Nunquid tibi mouebat inuidiam vigor ille animi excelsus, quo non solum antea valens, verum etiam tibi iam proximus vires tuas despiciebat? Nō enim (Auditores optimi) vt morti resisteret morbo iam correptus ultimo,

lectulum petere, medicos arcessere, vel sibi parcere, sed vi dysenteriae dominante, quamuis per quatuor dies, publicis quidem muneribus, priuatis tamen nunquam abstinuit officijs: quin pridie ante mortem, die 25. Augusti rem sacram memorabili pietate faciens, diuinum illud vitae futurae Viaticum acceperat. Aduentante eiusdem diei vespere nequaquam cessat, minores Preces recitat, paulò post Matutinas annectit: quibus dùm incumbit, & in acie, more suo stat inuictus; indignata, vt reor, contra tantum robur acerba mors vehementius irruit, & Cygneam illam vocem Angelicis Choris accinentem filere, Ecclesiasticas preces dimittere, & tandem languidum corpus cubitum abire compulit, Quis nunc cum magno Ecclesiae Doctore Hieronymo non exclamet? O felix, & omni dignus beatitudine, quem senectus occupat Christo seruentem! quem extrema dies SALVATORI inuenit militatem! Adfunt confestim medici, quibus admonentibus, vt domui suae disponderet, nullo metu, nullaue tristitia concussus, Deum alloquens in haec verba prorumpit, *Fiat Domine voluntas tua sicut in caelo, & in terra*, in quorum obseruatione verborum omnem vitae Christianae perfectionem sitam esse, solitus fuerat dicere. Ecce, importuna mors, iam tecum DEZA concreditur, vincere quidem illum, sed terrere, non poteris. Est enim Decijs gentile hoc vitam fortiter aspernari, & nullo Martis, vel mortis periculo costernatos in ipsum vitae interitum ruere voluntarios. Sic est mirata Decium vetustas cum Latinis decertantem, sic eius filium cum Etruscis, sic etiam cum Pyrrho nepotem Decium, qui, pro exercitus, & patriae salute vltro morte expetita, se se hostium telis obiecerunt. Sed tantò maior & illustrior nostri Decij virtus emicuit, quantò praecelarius, & excellentius esse censetur, non solum pro patriae libertate, & imperij propagatione mori, sed etiã pro ipsa Catholicae Fidei amplificatione, & aeterna animorùm incolumitate, sese nulli non periculo deuouere, fortiter agere, contendere, superare. Hæc quidem robustioris, & ardentioris ætatis alacritas alicui fortasse videbitur; at postquam senectus inuasit, ardentius animum officio intendere, & tantum à mortis abesse formidine, vt aduenienti libenter occurrat, & animosius, quò propius illa minatur, accedat, hæc qui facit non ego illum cum summis viris cõparo, sed simillimum beatis iudico; Nam si Dauidem Regem, quòd nec benedictione, nec maledictione moueretur, sicut Dei Angelum videri, & Deum cum il-

lo esse sacra munimenta testantur, quibus cæli munitum præ-
 fidiis, quo Dei armatum auxilio animum eius credere fas est,
 quem toto vitæ spatio, nec aduersa conditio depressit, nec pro-
 spera fecit insolescere; quē ipse tandem omnibus horribilis
 huius vitæ discessus impavidū occupauit? Hanc autem in mo-
 riētibus fiduciam parit benè antea ctæ vitæ cōsciētia, iustis cu-
 mulata operibus fides, erecta in Deum spes, ardens charitas,
 diuturna mortis meditatio, sine qua, tranquillo esse animo ne-
 mo potest. Nā vt Tragicus Poëta Seneca cecinit; O quā mi-
 ferū est nescire mori! Hæc propter, si (vt ait Plato) omnis sapiē-
 tium vita, meditatio mortis est, necesse profecto erit, vt, quò
 quisq. magis sapiēs sit, æquiore animo, quò aut magis stultus,
 iniquiore moriatur. Constanti ergo, & pacato animo testa-
 menti tabulas, Petro à Deza & Aquila ex fratre nepote, & Al-
 donza pronepti, Antonij Dezæ filia, eiufdēq. Petri Sponsa hære-
 dibus institutis, conficit; maritandis puellis decem mil-
 lia aureorum, & alia multa pia opera, legat, stipendia,
 quæ vocant salaria, solui, remunerationes dari iubet; Eucharis-
 tiam, & mox extremum Ecclesiæ Sacramentum ipsemet
 postulat, quibus, integris adhuc sensibus, incredibili charitatis
 ardore susceptis, vix horis triginta, postquā decubuerat exa-
 ctis, ad suum fœlix anima remigravit autorem. O diem tibi
 D E Z A gloriosum, Reipub. infaustū, nobis calamitosum! vixi-
 sti, fateor, integra ferè semper valetudine, iuxta Dauidicam
 sententiam in Potentatibus octoginta annos, menses etiam
 sex, & dies duos: satis diu naturæ, satis fortasse & tibi, satis ho-
 nori & gloriæ; at nobis, patriæ, & Reipub. parū certè vixisti. Mul-
 ta quæ mirentur homines, multa quæ imitentur integerrimi
 animi tui exempla reliquisti, in capiendo consilio prudētiam,
 in dando fidem, in iudicijs æquitatem, in sacris frequentiam,
 in laboribus constantiam, in potentia moderationem, in sentē-
 tia iustitiam, in moribus sanctitatem: quibus, & alijs multis
 tuis virtutibus, quæ sint boni Senatoris, atq. optimi Cardinalis
 partes, tãquam viuus, & spirans de sepulchro interpretaberis.
 Tantus enim, si modo absit inuidia, viguit in eo virtutum om-
 nium concentus (Illustrissimi Cardinales) vt sine faustu emine-
 ret autoritas, sinè ostentatione micaret doctrina, sine fuce
 luceret probitas, sine temeritate auderet fortitudo, sine mali-
 tia caueret prudentia, sine acerbitate staret grauitas, sine con-
 temptu affabilitas, & sine vlla factione, veræ magnitudinis, &
 iusti-

iustitiæ studium non cessaret. Ego vero nihil magis admirari solebam, quàm amantissimi Patroni mei incredibilem mansuetudinem, benevolentiam, æquabilitatem, quæ nullis vnquam labefactaretur offensionibus, nihil omnino ambiret, delatores odio haberet, nobiscum tandē sic ageret, vt non se uero Domino, sed indulgentissimo Parenti famulatū, præstitisse gloriemur. Quasobres uiuet nostro, & omnium præconio dignissimus, uiuet **CARDINALIS DE ZA** famæ, & gloriæ celebri-
tate immortalis in terris, qui iam & in cælo,
vt religiosè opinamur, illam vitam, æuo
felicissimo, uiuit, quæ sola vita
nominanda est.

iustitiam studium non cessaret. Ego vero nihil magis admirari so-
 lebam, quam amarissimum Patrem meum incedentem in iustitia
 diem. Deuolentem, equabiliter, quae nullis vitiis
 laberetur. Et in iustitia, nihil omnino de se delato-
 res odio haberet, nobiscum tandem se gereret, ut non iustitiam
 Domino, sed indulgentissimo Patri famulari, praeferre eio-
 riam. Quosque viuet nostro, & omnium praecario dignissi-
 mus, viuet. **CARDINATVS DE ALEXANDRIA** & gloria ce-
 lebritate immortalis in terris, qui iam & in caelo,
 ut religio opinatur, illam vitam suo
 felicissimo, viuet, qui sola vita
 nominanda est.

